తోక తెగిన ఎలుక

జీవితం అన్నాక అభ్యుదయ భావాలూ, ఆదర్శాలూ వుండకపోతే, మనిషికీ ఇతర ప్రాణికోటికీ తేడా ఏమీ వుండదని వాదించే వాళ్లలో నేనూ ఒకణ్ణి!

అలా అభ్యుదయ భావాలూ, ఆదర్శాలూ లేకుండా బ్రతికే వాళ్లని చూస్తే, నాకు బాధ కలుగదు గానీ, జాలి మాత్రం కలుగుతుంటుంది. అలాంటి జాలే నాకు నారాయణరావు మీద కలిగింది.

నారాయణరావు నాకు చిన్ననాటి స్నేహితుడూ కాదు, అలాగని చదువుకునే రోజుల్లో క్లాసుమేటూ కాదు. ఉద్యోగరీత్యా రెవిన్యూ డిపార్టుమెంటుకు సంబంధించిన వాళ్లమంతే! అందులోనూ అతను ఉద్యోగం చేస్తోంది తిరుపతిలో, మరి నేనేమో అనంతపురంలో. అయితే, మేము కలుసుకున్నది మాత్రం మా డిపార్టుమెంటుకు సంబంధించిన 45 రోజుల సర్వే ట్రెయినింగులోనే – కడపలో వున్న ఆ 45 రోజులూ అతనూ, నేనూ ఒకే గదిలో వుండాల్సి వచ్చింది. మొదటి రోజునే నారాయణరావు బ్రాహ్మణుడన్న విషయాన్ని జంధ్యం చూసి పసిగట్టాను. అయితే నేను 'స్వకులం' అంటే అభిమానం వీసమెత్తయినా లేనివాణ్ణి అవడం వల్ల అతనితో నేనా విషయం వెల్లడి చేయలేదు.

నారాయణరావు ప్రతిరోజూ తెల్లారుతున్నట్టే లేచి స్నానాలు చేయడాలూ, సంధ్యా వందనం చేయడాలు, దేవుడి పటం ముందు ఏవో మంత్రాలు చదువుతూ పూజలు చేయడాలూ, నుదుటిమీద కుంకుమ ధరించడాలు, ఇవన్నీ నాకు ఎంతో ఎబ్బెట్టుగా తోచేవి. నేను ఏ కృతయుగానికో, ద్వాపరయుగానికో తిరోగమించినట్టూ... మళ్లీ పాత సంప్రదాయాల మధ్య బ్రతుకుతున్నట్టు ఒకటే ఫీలింగు!

ఓరోజు పొద్దుటే అన్నాను – "నారాయణరావూ! మీరు చూస్తే చాలా అధునాతనంగా కనబడుతారు... పిలక వక్కటే లేదుకానీ మామూలు సనాతనుడయిన బ్రాహ్మణుడికీ, మీకూ ఏం తేడా కనబడటం లేదు"

అందుకతను సమాధానంగా పళ్లయినా కనిపించకుండా ఓ చిరునవ్వు విసిరాడు.

ఏదన్నా ఒక్కమాట బదులు ఇచ్చి వున్నా... మతం గురించీ, దేవుళ్ళ గురించీ, మానవాళికి ఈ అభ్యుదయ భావాల అవసరం గురించి ఓ గంటన్నరకి తక్కువ కాకుండా అనర్గళంగా ఉపన్యసించి వుందును. కాని అతని చిరునవ్వు నాలో వాదనని అణచివేసింది.

నాకు చిన్నప్పటి నుంచీ ఓ అలవాటుంది... ఎవరయినా ప్రత్యేక తరహా మనుషులు కనిపిస్తే వారికి ఓ అడ్డపేరు పెట్టడం. కాలేజీ చదివే రోజుల్లో జియాలజీ లెక్చరర్‌కి 'మాయల ఫకీర్' అనీ, ఫిజిక్స్ లెక్చరర్‌కి 'టినోపాల్' అన్న పేర్లు నేను పెట్టినవే. అప్పట్లో అవి చాలా ప్రచారం పొందాయి. ప్రస్తుతం నారాయణరావుకి 'తోక తెగిన ఎలుక' అన్న పేరును ఖాయం చేశాను. అలాంటి పేరు పెట్టడానికి కారణం – తిలక్ పొయిట్రీయే! సంప్రదాయవాదుల్ని తిలక్ చెండాడుతూ...

"చిన్నమ్మా
వీళ్ళందరూ తోకలు తెగిన ఎలుకలు
కలుగుల్లోంచి బయటికి రాలేరు
లోపల్లోపలే తిరుగుతారు – అంటాడు.

నారాయణరావు "తోక తెగిన ఎలుకే" తన సంప్రదాయపు కలుగులోంచి రాలేడు, అతనికా పేరు అప్ట్‌గా వుందని శ్రీధర్ మెచ్చుకున్నాడు. శ్రీధర్ మా జిల్లా నుంచీ వచ్చిన నా సహోద్యోగి.

* * *

ఉదయం వేళ ఎనిమిది గంటలకల్లా మాకు పొలం సర్వే చేయడం వుండేది. మేం గొలుసూ, క్రాస్టాఫు తీసుకొని జట్లు, జట్లుగా ఊరి బయట పొలాల్లోకి వెళ్ళేవాళ్ళం. పదకొండూ, పన్నెండు గంటల మధ్య వెనక్కి తిరిగి వచ్చేవాళ్ళం. మధ్యాహ్నం మూడింటి నుంచీ సర్వే క్లాసులో థియరీ వుండేది. సాయంత్రం ఐదున్నరకల్లా క్లాసు అయిపోగానే ఊరిమీద పడి షికార్లు కొట్టడం, సినిమాలు చూడడం, రాత్రికి ఏ హోటల్లోనో ఇంత తిండి తినేసి రూమ్‌కు చేరుకోవడం... ఇదీ నిత్యకృత్యం! అయితే, నారాయణరావు మాత్రం ఎన్నడూ షికార్లకీ, సినిమాలకీ వచ్చేవాడు కాదు. క్లాసు అయిపోగానే తిన్నగా రూమ్ చేరుకోవడం క్లాసులో ఆరోజు జరిగిన పాఠాన్నీ, లెక్కల్నీ అధ్యయనం చేసేవాడు. ఏడవుతున్నట్టే దగ్గర్లోనే వున్న బ్రాహ్మణ హోటల్లోకెళ్ళి భోజనం చేసి వచ్చేవాడు. నాకు జ్వరంగా వున్న రెండు రోజుల్లో అతన్ని గమనించిన విషయాలివి.

మామూలుగా ఏ డిపార్టుమెంటులోని ఉద్యోగికయినా సరదాగా జీవితం గడపడం సాధ్యమౌతుందేమో గానీ, మా డిపార్టుమెంటులో సరదా అన్నది అందని మానిపండే! అందుకే – 'మంచి తరుణం మించిన దొరకదు' అన్నంతగా ఇక్కడ మేం బడి పిల్లల్లా ఏ చీకూచింతా లేకుండా కాలం గడుపుతున్నాం. అలా వున్నాం కాబట్టే ఓ పాడుబుద్ధి పుట్టింది. అదేమిటంటే– ఎలాగోలాగు నారాయణరావుని మాంసాహార హోటల్‌కి తీసికెళ్ళి అతన్ని ఆట పట్టించాలని. ఆ మాటే శ్రీధర్‌తో చెప్పాను. అతను ఎగిరి

గంతేశాడు- కొంటె పనులంటే ఎవరి కిష్టముండదు?

* * *

ఆ వేళ నా పుట్టినరోజు- ఆ సందర్భంగా ఓ మాంచి హోటల్లో శ్రీధర్‌కి నారాయణరావుకీ విందు ఇవ్వబోతున్నట్టు ప్రకటించాను, నారాయణరావుతో. 'తోక తెగిన ఎలుక' ఎంతకీ ఒప్పుకోలేదు. అయినా బలవంతం మీద వప్పించాను.

కడపలో ఏ హోటల్ దేనికి సంబంధించిందో తెలీదు కదా! మా 'తోక తెగిన ఎలుకకి· ఓ పెద్ద మాంసాహార హోటల్లోకి ప్రవేశించాం, ముగ్గురం.

తీరా అక్కడికెళ్లాక ఖంగుతిన్నాడు గురుడు! ఇబ్బందిగా మొహం పెట్టాడు - విస్తట్లోకి వచ్చిన కోడి వేపుళ్లని చూసి. శాకాహారం మినహా మరేమీ తిననని పట్టుపట్టాడు.

"మీరు నాన్ వెజ్ తినండి. నన్ను మాత్రం వదిలెయ్యండి ప్లీజ్! నేను మీ పక్కనే కూచుని వెజిటేరియన్ ఫుడ్ తింటాను" అంటూ.

మా శ్రీధర్‌కి కోపం ముంచుకొచ్చేసింది- "మీరేదో బ్రాహ్మడిననుకుంటున్నారేమో... ఇప్పుడు మాంసం తింటున్న మా విశ్వనాథం కూడా బ్రాహ్మడే తెల్సా! అతని అసలు పేరు శ్రీపతుల విశ్వనాథశాస్త్రి... కులం పేరు చివర వుంచుకోకుండా తన అభ్యుదయ భావాలతో 'శాస్త్రి' అన్నదాన్ని తీసేశాడు" అంటూ శ్రీధర్ అనేసరికి నారాయణరావు అతి మామూలుగా చూశాడు. అతడెంతో ఆశ్చర్యపోతాడనుకున్న నేను దెబ్బతినిపోయాను.

కొంచెం సేపు మౌనంగా వుండి అన్నాడు, నారాయణరావు-"నాకు తెలుసు అతను బ్రాహ్మణుడని'

"ఎలా తెలుసు పేరు చివర శాస్త్రి లేదుగా" అన్నాడు శ్రీధర్ ఆత్రంగా-

"కులం పేరు తోకలో లేదుగానీ, తలలో వుందిగా! ఒక్క బ్రాహ్మడికి తప్ప 'శ్రీపతుల' అన్న ఇంటిపేరు మరెవ్వరికీ వుండదు. ఏ మాత్రం ఇంగితం వున్నవాడయినా తెలుసుకోగలడు!" అంటూనే భోజనం చేయడానికి సిద్ధమయ్యాడు నారాయణరావు.

నేను ఖంగుతిన్నాను- అతని మాటలకి. అతను అలా మాట్లాడకపోయున్నట్టయితే కులాల్ని సూచించే పేర్లు, పేరు చివర్లో వుండడం ఎంత అనాగరికమో, ఎంత ఫ్యూడల్ సంస్కృతో వివరంగా సోదాహరణంగా ఓ చిన్న స్పీచి ఇచ్చేవాడిని.

శ్రీధర్, నేనూ మారు మాటాడకుండా భోజనం చేయడంలో వుండిపోయాం...

నారాయణరావు ఫ్యూడల్ భావాలున్న మనిషి కనుకనే, నేను బ్రాహ్మణుడని ముందే తెలిసి, నా రూమ్‌లో వుంటున్నాడు అవి తేల్చేసుకున్నాను.

మొత్తం మీద అదిగో ఇదిగో అన్నంత తొందరగానే మా ట్రెయినింగ్ అయిపోయింది. పరీక్షలు కూడా రాసేశాం. చివరి రోజున - "ఎప్పుడయినా తిరుపతికొస్తే మా ఇంటికి తప్పకుండా రావాలి" అంటూ తన అడ్రసు ఇచ్చాడు నారాయణరావు.

నేనూ అట్లానే అనేసి నా అడ్రసూ ఇచ్చాను.

* * *

నాకున్న ఇద్దరు చెల్లెళ్ల పెళ్లిళ్లూ చేశాక, మా కుటుంబం బాగా అప్పుల్లో కూరుకుపోయిందనే చెప్పాలి. దాంతో మా అమ్మా నాన్నా, దండిగా కట్నం తీసుకునే నా పెళ్లి చేసేయాలని పట్టుబట్టారు.

అసలే కట్నాలంటే అసహ్యించుకునే నేను – కట్నం తీసుకోవడం నీచమనీ, నేరమనీ, నా వ్యక్తిత్వాన్ని నాశనం చేసుకోవడమేననీ–దానికంటే నేను అజన్మబ్రహ్మచారిగా వుండిపోవడం మేలనీ వాదించాను. మీరు మొండిపట్టు పడితే నేనసలు పెళ్లే చేసుకోను అని బెదిరించాను. నాదారికే వాళ్లు దిగిరాక తప్పలేదు.

"ఎట్లా కట్నం తీసుకోనంటున్నావు కదరా! తిరుపతిలో వుండే మీ మామ కూతుర్నన్నా చేసుకో... కట్నం లేకున్నా బంధుత్వమన్నా మిగులుతుంది" అంటూ అమ్మ పాయింటు లేవదీసింది. దానికి నాన్న 'తాళం' వేశాడు.

"నాకు కులమింటి పిల్లే అవసరం లేదు – నేను కులాంతర వివాహం చేసుకుంటాను!" అని గనక అన్నానంటే మూడో ప్రపంచ యుద్ధంముంగిట్లోనే జరుగుతుందన్నది నాకు అప్పటికే చాలా స్పష్టం. అందుకే నోరుమూసుకుని ఒప్పుకున్నాను. ఓ వారం కల్లా అమ్మాయిని చూసి రమ్మన్నారు– 'సరే'నన్నాను – తిరుపతి అనగానే నాకు నారాయణరావు గుర్తొచ్చాడు. 'నేను వచ్చే సోమవారం వచ్చేస్తున్నా'అంటూ ఓ కార్డుముక్క రాసి పడేశాను.

* * *

ఉదయం ఎనిమిది గంటలవుతోంది–

నేను తిరుపతిలో బస్సు దిగుతుంటే ఎదురుగా నారాయణరావు!

"నేను ఈ బస్సుకే వస్తున్నట్టు ఎలా తెలుసుకున్నావు?" అన్నాను ఆశ్చర్యంలోంచి తేరుకుంటూ.

"మా మామగార్ని మదనపల్లి బస్సు ఎక్కించాలని వచ్చాను. ఆయన్ని బస్సు ఎక్కించి, ఎంక్వైరీలో విచారించాను– అనంతపురం బస్సు ఎప్పుడు వస్తుందని. ఈ టైముకే వస్తుందని చెప్పారు. ఎందుకయినా మంచిదని వెయిట్ చేస్తున్నా" అన్నాడు నవ్వుతూ. ఈ మూడు నెలల్లో అతను కొద్దిగా లావయ్యాడు. నుదుట బొట్టులో మాత్రం మార్పు లేదు. ఎంతయినా 'తోకతెగిన ఎలుక' కదా!

ఇద్దరం పిచ్చాపాటి మాట్లాడుకుంటూ, దార్లో అరటిపళ్లు కొనుక్కొని నడుస్తూనే ఇల్లు చేరుకున్నాం.

బయటి గదిలో నన్ను కూర్చోపెట్టి లోపల కెళ్లాడతను.

"విశ్వనాథం అని చెప్పానే ఈయనే కడప సర్వే ట్రెయినింగ్‌లో నా రూమ్మేటు!" అంటున్న మాటలు వినిపించి తిరిగి చూశాను.

నారాయణరావు, అతని భార్య నిలుచుని వున్నారు.

"నమస్కారం అన్నయ్యా!" అందామె నవ్వుతూ.

నేను, ప్రతి నమస్కారం చేస్తూనే గమనించానామెను. తెల్లటి వళ్ళూ, కళకళలాడే

మొహం... చెంగావిరంగు చీర కట్టుకుని వుంది. నవ్వినపుడు చిన్నవయిన కోలకళ్లూ, తెల్లటి పలువరుసా, ఆమె నిర్మలత్వాన్ని చాటి చెబుతున్నాయి.

"ఈమె నా భా..." అంటూ నారాయణరావు చెబుతోంటే–

"భలేవాడివే ఆ మాత్రం తెలుసుకోలేనూ" అన్నాను నవ్వేస్తూ–

వాళ్ళిద్దరూ నవ్వేశారు.

'వీళ్ళిద్దరేనా పిల్లలూ!?" అన్నాను, తల్లి కుచ్చిళ్లు చెరోవైపు పట్టుకున్న బుడతల్ని చూసి.

"ఇద్దరు చాలరా మా బోటి వాళ్లకి" అన్నాడతను.

"మీ పేర్లు చెప్పండి నాన్నలూ!" అంటూ దగ్గరకి తీసుకున్నాను, బుడతల్ని.

"అనిత...సునిత" అంటూ ముద్దుగా చెప్పారు.

నారాయణరావు ఎంత అదృష్టవంతుడో అతని భార్యా, పిల్లల్ని చూసి చెప్పొచ్చు.

ఆవేళ – నాకోసమే ఆఫీసుకి సెలవు పెట్టినట్టు చెప్పాడు నారాయణరావు.

నేను ఎందుకు తిరుపతికి వచ్చిందీ చెప్పాను... చాలా సంతోషపడ్డాడతను. కట్నం తీసుకోకుండా పెళ్లి చేసుకోదలచిన విషయం చెప్పాను–

"నాకు తెలుసు నువ్వు కట్నం తీసుకోవని... నీతో 45 రోజులు కాపురం చేశానుకదా, అంతమాత్రం అంచనా వేయలేనూ!" అన్నాడు, అభినందనపూర్వకంగా నవ్వుతూ.

మధ్యాహ్నం భోజనాలు అయ్యాక మామయ్య ఇంటికి తనూ వస్తానన్నాడు.

మా ట్రెయినింగ్ విశేషాల వేపు మళ్లింది మా టాపిక్ – అందులో ఎంతమంది పాసయిందీ, ఫెయిలయిందీ చెప్పుకున్నాం.

ఇంతలో – మసాలా వాసన నా నాసికా రంధ్రాలకి సోకింది. నేను ఎక్కడయినా నిగ్రహించుకోగలనుగానీ, ఇలా మసాలా వాసన వస్తేమటుకు నిగ్రహించుకోలేను. వెంటనే ఏ నాన్ వెజ్ హోటల్లోకో దూరేసి చికెనో, మటనో... తినేసేవరకూ నా మనసుకు ఊరట కలగదు.

"ఫలావా?!" అడిగాను. నిజానికి 'కోడి ఫలావా?' అంటూ హాస్యంగా అడగాలని వుంది. ఒకవేళ అతను నన్ను అర్థం చేసుకున్నా, అతని భార్య వింటే ఏమనుకుంటుందో అని భయం. ఈ బ్రాహ్మణ స్త్రీలు ఏ జన్మకి ఎదుగుతారో కదా, అని దిగులేస్తుంది... కాబోయే నా భార్యని తలుచుకుంటే మరీను.

"అవును చికెన్ పలావ్!" అంటూ నవ్వాడు. హాస్యంతో బాణం వేసినట్టు అనిపించింది నాకు.

"కొత్తగా అలవాటు చేసుకున్నావా?" అంటూ నేను తిరుగు బాణం వేశాను – ఆ నవ్వుకి తగిలేలా.

"నేనెప్పుడూ శాకాహారినే కదా!" అన్నాడు నా బాణం నుంచీ తప్పుకుంటూ. అతని తీరు చూస్తుంటే, నవ్వుతూనే నన్ను మాంసాహారిగా దెప్పి పొడిచేలా వున్నాడు.

ఆ దెప్పిపొడుపు అతని భార్య ఎక్కడ వింటుందోనని నా భయం! అందుకే మాట మారుస్తూ-

"సాయంత్రం ఏదయినా సినిమాకు వెళదామా" అన్నాను.

"బాగుంది నీ కథ-పొయ్యేది పెళ్లి చూపులకి, సినిమాకు వెళ్లాలని పాడు ఆలోచనలు ఒకటి చాల్లే, రేపు వెళ్లొచ్చుగా" అన్నాడు.

మసాలా వాసన ఇంతై, అంతై నా నిగ్రహాన్ని మొత్తం కొల్లగొట్టి నాన్‌వెజ్ హోటల్‌కి పరిగెత్తించేట్టుగా వుంది. అయితే మిత్రుడి ఆతిధ్యాన్ని స్వీకరించడంకోసం శాకాహారాన్ని తినాల్సివస్తోంది కదా, అని ఒకటే బాధ!

మాటలు ఆపేసి డైలీ పేపర్లో తల దూర్చేసి అతి నిగ్రహంతో చదువుతున్నాను.

"ఏమండి రెడీ... అన్నయ్యగారూ లేవండి! భోజనానికి" అంది నారాయణరావు భార్య.

రెండు నిమిషాల్లో మొహాలు కడుక్కుని భోజనాల గదిలో కూలబడ్డాము.

నా విస్తరిని నీటితో శుద్ధిచేసి వుంచుకున్నాను.మొదట నాకు వడ్డిస్తోందామె.

నా విస్తట్లో - చికెన్ పలావ్!!!

షాక్ తిన్నాను. అనుమానంగా ముక్కల్ని మునివేళ్లతో తడిమి, ఆమెవైపు చూశాను. ఏమీ ఎరగనట్టుగా వడ్డిస్తోందామె నారాయణరావుకి. అతని విస్తట్లో పప్పూ అన్నం వున్నాయి.

నారాయణరావు నా వేపు చూడ్డంలేదు.

"ఇదేమిటి నారాయణరావ్!" అన్నాను కంగారుగా.

"అది కోడిపలావ్... ఇంకా కోడికూర వడ్డిస్తుంది, ఆత్రపడకు!" అన్నాడు. అతి మామూలుగా.

"నారాయణరావు! ఇదికలా! నిజమా!" అన్నాను.

నా క్రింద భూమి కదిలిపోతున్న ఫీలింగు, తల దిమ్మెక్కిపోతోంది!

"నిజమే విశ్వనాథం... నీకిష్టమని పొద్దున్నే కోడిమాంసం తెప్పించి చేయించాను" అన్నాడు చిన్నగా నవ్వుతూ.

"ఆమెలా చేసిందీ అసహ్యించుకోకుండా... ఎలా వడ్డించగలుగుతోందీ, బ్రాహ్మణ స్త్రీ అయి వుండీ..." అప్రయత్నంగా అన్నాను.

"ఆమె బ్రాహ్మణ స్త్రీ అని ఎవరు చెప్పారు?" అని అన్నాడు.

"మరి?" అన్నాను కంగారుగానే.

"హరిజన అమ్మాయి."

(1992 ఆంధ్రజ్యోతి, దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక)